

BABEȘ BOLYAI UNIVERSITY
FACULTY OF HISTORY AND PHILOSOPHY
DOCTORAL SCHOOL – *HISTORY. CIVILIZATION. CULTURE*

FORAYS INTO THE TRANSYLVANIAN MEDICAL REALM (1876-1914)
At the crossroads between traditional sensibility and the challenges of modernization

Scientific adviser:

Prof. Univ. Dr. Nicolae Bocșan

Doctoral student:

Oana Habor

Cluj Napoca

2013

CONTENTS

ARGUMENT	1
INTRODUCTION	5
1. Preliminary historiographical remarks	5
2. Sources and methodology	10
I. THE SANITARY LEGISLATION IN TRANSLEITHANIA (1876-1914)	20
I.1. Introduction	20
I.2. Public health	24
I.3. The public health system	32
I.4. Insurance <i>against disease</i>	44
I.5. Conclusion	50
II. PREVENTIVE MEDICINE	55
II.1. Introduction	55
II.2. Epidemics...episodes from the history of the Transylvanian space in the late 19 th century.....	57
II.3. The fight against disease	69
II.4. Doctor's orders	76
II.5. <i>Tinctures, extracts, balms</i> ... “Universal means” of treating disease	81
II.6. Natural curative factors. Spa tourism in the Habsburg Monarchy at the end of the 19 th century	85
II.7. Priests and physicians. Perspectives on disease. Case study: the Greek-Catholic press in Transylvania at the end of the 19 th century	101
II.8. Conclusions	108
III. POPULARIZATION LITERATURE IN TRANSYLVANIA IN THE LATE 19TH AND THE EARLY 20TH CENTURIES	112
III.1. Introduction	112
III.2. Personal and public hygiene. <i>The art of reaching happy old age !</i>	118

III.3. Popularization works	137
III.4. The first medical journal in Transylvania.....	148
III.5. Concluzii	161
IV. TRANSYLVANIAN ROMANIAN STUDENTS AT THE FACULTIES OF MEDICINE IN THE AUSTRO-HUNGARIAN MONARCHY. <i>Challenges. Opportunities. Careers.</i>	162
IV.1. Introduction.....	162
IV.2. <i>Being a medical student</i>	165
IV.3. Between the center and the periphery. Hippocrates' disciples in the European university centers.	175
IV.4. The Old Kingdom, a chance	191
IV.5. <i>Efforts and gains</i>	195
IV.6. Conclusions	210
INSTEAD OF CONCLUSIONS: <i>BETWEEN TRADITION AND MODERNIZATION</i>	214
BIBLIOGRAPHY	219
Unpublished sources	220
Published sources	222
General and specialized bibliography	228
Studies and articles	230
Periodicals	235
Articles with bylines in the press	237
Electronic sources	243

Key words: history of medicine, disease, medical Romanian elite, preventive medicine, popularization literature.

SUMMARY

Since this thesis focuses on the term *medicine*, the first thought that may come into one's mind revolves around the concept of *disease*. This is only natural. Medical art was and remains essentially a constant battle against disease. However, disease is not simply an imbalance afflicting the biological mechanism. It represents a special phenomenon that is intertwined with a series of other phenomena. It may be regarded as a cause, but also as an effect. Let us take a look at the 19th century, a period by definition associated with the process of modernization. Changes in the field of medicine started with the problems raised by the society of those times: infant mortality, as a result of maladies; the industrial boom, as a generator of illness. The state had to intervene by consolidating a mechanism of the health system. The outcome was materialized in the state policy towards the population's health, the physicians' responsibility, as well as the role assumed by the individuals themselves. Ailment spurred research, and in the 19th century, hospitals became the site of experimentation. Of course, these are merely some examples, sufficient for us to prove that we ought to relate ourselves not to the history, but to the "histories" of medicine. Disease is directly related to a number of factors, be they political, social, economic, or spiritual.

It is the thread of this connection that we attempt to follow throughout the course of our research. Why Transylvania? Why the late 19th century and the beginning of the next? My concerns about the modern history of our space represented a starting point. This period coincided with a dynamic segment of medical science, an age when the appetite for the medical profession increased considerably, a time of initiatives, experiments, and of great accomplishments. It was the century of "modern science". Transylvania too was going through a period of transformations, from old to new value systems. The medicine of the 19th century represented and was perceived as a challenge to the Transylvanian society, situated at the crossroads between tradition and modernization.

Our approach started from several interrogations that have their roots in the above-mentioned connection, in the intertwining between the phenomenon of disease and the social, political, economic, and religious factors. Here are some questions: What was the public health policy promoted by the modern state in the late 19th century, and how and to what extent was it implemented in Transylvania? What were the major epidemics that swept across the Transylvanian area during this time? What were the indicated therapeutic means? What caused the young Romanian Transylvanians to opt for the Faculty of Medicine, given that their studies involved high costs, that for those who returned to or had remained in Transylvania this profession was poorly paid, and the medical practitioner was perceived as a harbinger of death in the rural world? Also referring to this village world, where the Church and the School had gained special respect, which was the role of these institutions, whose assistance was requested by the State and the medical elite in the fight against disease? It was with this world, where tradition, superstition, and ignorance persisted, that physicians would have to grapple. What were the means of disseminating the importance of medical science across this segment of society, in a century, above all, of preventive medicine?

In the introductory part, we outlined some of the guiding principles of Romanian historiography. We insisted on them, since our approach is intended as a contribution that carries on, to some extent, the trajectories of our historiography. We believe that it is worth valorizing new aspects referring to the Romanian contributions to what medicine generally represents as a science, as well as to the manner in which the Romanian society in Transylvania perceived the impact produced by the various maladies. This research aims to provide a comprehensive perspective on the implications of the phenomenon of disease. We started from the premise that medical science is not simply a list that includes groundbreaking discoveries. The art of Hippocrates is centered on man, on the suffering individual, and the struggle against disease has been as long as the history of humanity. This work will highlight a temporal segment covering the period from the end of the 19th century until the early 20th century, which stood under the sign of change in Transylvania. Innovations occurring in science, transformations affecting society; a society undergoing modernization; medicine, a science perceived as “modern”. These two phenomena would influence each other.

Our approach is not based on a theoretical model. What we did was take advantage of the directions already set by our historiography and, like in a puzzle, connect them, attempting to

outline as complete a perspective as possible, guided by the signs of transformations in the Transylvanian society and the entwinement between the medical art, the phenomenon of disease and various factors (social, political, economic, spiritual): indices of the modernization process. We corroborated the existing specialized literature with a series of original, unpublished documents and with sources from the period we refer to, which are less known but worth being valorized. Given that the subject has not received special attention in the historiography abroad, we resorted to various works in our attempt to place certain topics in a broader, European context.

*

We considered that the first topic addressed should be the legislative framework. Sanitary laws with a modern character were, in Europe, an achievement of the 19th century. As far as the Austro-Hungarian Monarchy was concerned, two moments were crucial: 1870, when the government from Vienna issued the Imperial Health Act, and 1876, when the Hungarian Interior Ministry passed the law on public hygiene.

The first chapter is dedicated to the sanitary legislation in Transleithania between 1876 and 1914. Inspired by English and French laws, the members of the National Sanitary Council in Budapest kept up with the specific trends from the west of the old continent. They proposed a bill to the Ministry of Interior. Not long afterwards, the first modern legislation was passed: *Law Article no. XIV of 1876 on public hygiene*. With a few changes, this legislation was the foundation on which the public health system was built up until the end of World War I.

Our desire was to valorize the articles of this law: the first subchapter sheds light on the part referring to public health, which became a state responsibility. The state gave the local authorities a key role in monitoring compliance with the law governing: health promotion (maintaining public hygiene, caring for the underprivileged), the practice of medical staff (physicians, midwives, and pharmacists), health institutions (public and private hospitals, pharmacies), etc. The next subchapter emphasizes the characteristics of the public health service. Based on the above-mentioned article of the law, on the enactment of 1908 (which brought welcome changes to the law of 1876), we insisted on the duties of the medical personnel (the physicians from the communes, the *cercuri*, the *plăși*, and the counties; midwives, pharmacists), on their responsibilities, their required qualifications, the mandatory training preceding their effective embarking on medical practice. We paid special attention to the veterinarians, because

their duties were established only in 1890 (as a result of the organization of higher education in the field). In this chapter we insisted on social security too, which was enacted in the early 20th century.

The sanitary legislation of 1876 (and the subsequent amendments) was largely conceived to ensure a consolidated health care system. Inspired by Western European thinking, the normative principles were countered by a mentality that made them difficult to perceive, highlighting the discrepancy between theory and reality.

Because disease is the protagonist of medical science and health legislation is intended to outline a system capable of keeping this phenomenon under control, in other words, to prevent it, another issue that deserves to be addressed is that of preventive medicine. **In the second chapter**, devoted to preventive medicine, we endeavored, albeit briefly, to offer a historical overview, accompanied by a picture of the disease symptoms (for the less informed readers). We also gave a historical description of the major epidemics that affected Transylvania at the end of that century: smallpox, tuberculosis, cholera, diphtheria, influenza, trachoma, etc.

The fight against disease remained a constant undertaking, as reflected in the following two subchapters. At that time, medicine was experimenting, but effective remedies had been discovered only for two diseases: smallpox and diphtheria. For the other diseases, cholera, tuberculosis, typhoid, trachoma, compliance with the norms of hygiene continued to be essential. In times of epidemic, the involvement of the authorities led to the issuance of various provisions of a preventive nature. We have also presented plant-based recipes, recommended by the physicians, one reason being the interest in herbal medicine manifested throughout the contemporary world.

Our research also revealed “universal cures,” tinctures that promised a guaranteed effect, not only because of the physicians’ constant efforts to prevent their sale, but also because of the attractive advertisements which were, most of the times, quite amusing.

In the 19th century, “spa going” was a genuine fashion. Our aspiration was to shed light on a phenomenon that gained momentum at the end of the 19th century: the development of the resorts and, with them, of the therapeutic techniques. Transylvania is a very rich realm in this regard and it is worth uncovering the history of these resorts, how they were frequented, their points of attraction, as well as the therapeutic means they offered.

Nowadays, a topic of substantial interest refers to the relationship between medicine and the Church, science and faith, between bodily illness and sin, a deeply entrenched phenomenon. At the end of the second chapter, we emphasized the relationship between physicians and priests, insisting on the role that the Church was called to assume.

In a village world dominated by tradition, superstition, and ignorance, in which individuals could hardly earn their daily living, health was certainly not a priority. Moreover, the relatively low rate of literacy led to all the achievements of medicine, all the efforts made by the State and the medical elite, in order to prevent the danger of disease, being accepted with great difficulty. However, this issue seemed to have a solution: popularization literature, a specific production at the end of the 19th century, as evidenced in **the third chapter**. Although there were barriers, the echoes of ASTRA remained without effect: the publication of brochures, the delivery of lectures, the awards granted to the best works, and the establishment of the People's Library. The main obstacle was the language. It was obvious that the adaptation of scientific terminology so that it would be understood by all would be difficult. The published articles and books were mainly focused on the subject of hygiene, that branch of medical science that seeks to prevent disease. The three subchapters examine this aspect.

Medical science remains an art in the service of which the followers of Hippocrates engaged themselves over time. There was merit of experimenting, proving and finding effective solutions. Our historiography has no work that captures an overview of the medical Romanian elite in Transylvania from the mid-19th century until the beginning of the next. **The last chapter** is intended to fill this gap.

Some of the young people attended faculties from abroad, while others opted for the newly established university in the heart of Transylvania. The universities that ranked high in the students' options were those of Cluj, Budapest and Vienna.

We considered it relevant to provide a few impressions of student life, because the encounter with the social and scientific life at the European universities (especially in Vienna) had a great impact on the young Transylvanians, who were often deprived of opportunities. The lack of money was supplemented by aid from various foundation grants: the Gojdu Foundation, the Frontier Guard Funds, the scholarships offered by the Orthodox and the Greek-Catholic Metropolitan Sees. The difficulties they encountered were not without consequences. Their

accomplishments were outstanding, the names of certain Transylvanian Romanian physicians entering the pages of the history of world medicine.

Once they completed their university studies, these young people embarked on different professional trajectories: some distinguished themselves abroad, others locally. The next three chapters are devoted to their professional careers.

*

One of the premises from which our research started was that medicine is not just a sequence of experiments and discoveries. Its history offers something more than that. The focus of attention is on man, on human suffering. But disease does not indicate a mere imbalance of the body. It is a phenomenon with multiple ramifications.

In 19th-century Transylvania, Hippocrates' art was perceived as a modern science, and it is true that during this period its achievements were not few. It was a time of transition. The theme of the modernization Romanian society underwent remains a source of debate in our historiography. The 19th century was strewn with challenges to medical science, and this, in turn, turned into a challenge for the people who were contemporary with those times. Through physicians, the modern state preached the general good, for the welfare of a state could only be achieved with the support of a healthy population. The problems faced by the society, which grappled with the difficult road of modernization, were tantamount with incentives for medical research on the danger represented by disease and its consequences.

There were also signs of change. A legal breakthrough was the valorization of the role played by the medical personnel, and the transformations that occurred in the social structure mirrored the course of modernization. Gradually, the physicians' status changed, and they began to be trusted. This is attested by the growing number of hospitals, the statistics indicating that at the turn of the 20th century, the number of those hospitalized and of the days of treatment increased considerably. The infant mortality rate decreased. Health legislation placed more emphasis on training midwives. An ever growing interest was manifested towards the achievements in the field of medicine. What was characteristic of this period was clinical experimentation. The first ovariectomy in Transylvania and one of the first nephrectomies in Europe were performed at Cluj. The Psychiatric Hospital in Sibiu was, at that time the largest in South-Eastern Europe. Balneology developed remarkably, and therapeutic techniques became

more advanced. The balneary and climate resorts of Transylvania showed that the periphery could indeed compete with the center.

It was not possible for a Romanian school of medicine in Transylvania to gain shape. The young Romanian Transylvanians were professionally trained abroad, and they took over the models of that space, attempting to adapt them to Transylvania. But we should not forget that the studies and researches undertaken by these doctors were successful and through their contribution, some of them remained entrenched in the history of medicine, doing honor to Romanian culture. The Transylvanian Romanian physicians who completed their studies at the end of the 19th century left their mark on medical education and the health system of Greater Romania.

The fact is that for all the young Romanians in Transylvania, the studies they carried out abroad represented both an opportunity and a challenge. Having come, in their majority, from the rural areas and having crossed the borders of the European West, they became accustomed with new currents of thought and experienced a world in constant progress. Those who returned expressed their desire to impose the principles of another way of being. An abyss emerged between desire and reality. In Transylvania, medical practice overlapped a world village that was barely able to perceive the “new”. In this space what was needed were effective ways to teach this “new”. As a physician, one had difficulty convincing the peasants that health had a high price. A difficult endeavor, for making oneself understood, speaking “the language of all” and adapting scientific terminology to popular language were not easy. There were attempts that resulted in articles, textbooks, or popularization books. Physicians were aware that it was the priests and the teachers who had a certain authority in the villages and enlisted their assistance. The Church created its own discourse. Disease, a gift from God, no longer appeared as a simple result of sin or divine test, but as a consequence of superficiality. Created in the image and likeness of God, man was called to seek perfection, and perfection was attained through knowledge.

We noted how the doctors, priests and teachers became true instruments in the service of renewal. Being aware of the changes in society, they preached in the village world - rooted as it was in tradition, in immobility - the fact that science meant hope for the better. Probably this is one of the reasons why a topic like death was absent from the discourse built around the dangers of disease.

Disease remains a constant of history, and facing it is proof that man will never cease to hope for “eternal youth and life without death.” The challenge remains, regardless of the times.

BIBLIOGRAPHY

Unpublished sources:

Arhiva Episcopiei Ortodoxe Caransebeș, *Fond Școlar.*

Biblioteca personală Constantin Brătescu:

Boșcaiu, Sever R., *Amintiri despre Dr. Constantin Popasu*, pp. 1-24.

Boșcaiu, Tiberiu, *Un sprijinitor al lui Eminescu: medicul Constantin Popasu*, pp. 2-13

Ionescu, Corneliu, *Contribuții documentare la cunoașterea vieții medicului Constantin C. Popasu*, pp. 1-6.

Petrescu, Aurel D., *Dr. Constantin Popasu-președintele societății “România Jună” din Viena (Medicinistii și Societatea Academică Literară “România Jună” din Viena)*, pp. 1-5.

Biblioteca Bisericii “Sf. Nicolae” din Șcheii Brașovului (custode Vasile Olteanul)-*Apele metalice ale Rumâniei Mari cercetate, descrise, și însoțite cu o dietetică, și macrobiotică în luminate zilele Mării sale Alexandru Dimitrie Ghica domn stăpânitor a toată Țara Rumânească, de Ștefan Bazilie Episcopescul, doctorul Poliției Bucureștilor spre obștescul folos al sănătății pătimașilor de boale hronice. Tipărit cu blagoslovenia Preasfinției sale Chir Chezarie, Episcopul Buzăului în Tipografia Sfintei Episcopii, 1857.*

Serviciul Județean Caransebeș al Arhivelor Naționale

Fond Primăria Caransebeș.

Fond Episcopia ortodoxă de Caransebeș.

Fond Școala Pedagogică Caransebeș.

Serviciul Județean Cluj al Arhivelor Naționale

Fond Ioan Micu Moldovan. Corespondență.

Serviciul Județean Bistrița Năsăud al Arhivelor Naționale

Fond Administrația Fondurilor grănicerești năsăudene.

Fond Reuniunea de împrumut și păstrare "Izvorul" Sângeorz Băi.

Published sources :

Anuare:

Actele Societății Transilvania fondată la 1867 pentru ajutorul studenților și elevilor meseriași români din Transilvania și părțile ei, anul XXXIX, 1905.

Almanahul Societății de Lectură Petru Maior, Budapesta, 1901.

Anuarul Universității din Iași pe anul școlar 1898-1899, Iași, Tipografia Dacia, 1900.

Offentliche Vorlesungen An Der K.K. Universität Zu wien In Sommer-Semester 1881, Wien, Aus Der Kaiserlich-Königlichen Hof-Und Staatsdruckerei, 1881.

Colecții de documente:

Colecțiunea legilor din anul 1883, Edițiunea Ministerului reg. ung. de interne, Budapesta, 1883.

Colecțiunea legilor din anul 1886, Edițiunea Ministerului reg. ung. de interne, Fasciculul I (I-VII), Budapesta, 1886.

Collecțiunea legilor din anul 1888, fascicolul I (I-VI), Ediția Ministerului reg. ung. de interne, Budapesta 1888.

Collecțiunea legilor din anul 1890, Ediția Ministerului reg. ung. de interne, Budapesta, 1890.

Colecțiunea legilor din anul 1898, Ed. Ministerului de Interne Ungar, fascicolul I-XXXII, Budapesta, 1898.

Magazinul Legilor Statului pe anul 1900, Ed. Ministerului ung. reg. de Interne, fascicol I (I-XXII), Budapesta, 1900.

Országgyűlési Törveèny-Czikkek, Budapesta, 1876.

Traducțiunea autentică a legilor din anul 1907, Ed. Ministerului reg. ung. de Interne, I-LXI, Budapesta, 1907.

Traducțiunea autentică a legilor din anul 1908, Ed. Ministerului reg. ung. de Interne, I-LVIII, Budapesta, 1908.

Șematisme:

Hof-Und-Staats –Handbuch Der Österreichisch Ungarischen Monarchie Für 1884.

Șematismul bisericii ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1884, în “Calendarul pe anul visect dela Christos 1884”.

Șematismul bisericii ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1885, în “Calendarul pe anul comun dela Christos 1885 întocmit după gradele și clima Ungariei și a României”.

Șematismul Bisericii ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1886, în “Calendarul pe anul comun dela Christos 1885 întocmit după gradele și clima Ungariei și a României”.

Șematismul bisericii ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1887, în “Calendarul pe anul comun dela Christos 1887”.

Șematismul bisericii ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1895, în “Calendarul pe anul comun dela Christos 1895, anul al patruzeci și patruilea”.

Șematismul bisericii ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1896, în “Calendarul pe anul visect dela Christos 1896”.

Șematismul bisericii ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1897, în “Calendarul pe anul comun dela Christos 1897”.

Șematismul bisericii ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1899, în “Calendarul pe anul comun dela Christos 1899”.

Șematismul veneratului Cler al Arhidiecezei Mitropolitane Greco-Catolice al Alba Iuliei și Făgărașului pe anul 1880, Blaj.

Șematismul veneratului Cler al Arhidiecezei Mitropolitane Greco-Catolice al Alba Iuliei și Făgărașului pe anul 1890, Blaj.

Dicționare și Enciclopedii:

Diaconovich, Constantin, *Enciclopedia română publicată din însărcinarea și sub auspiciile Asociației Transilvane pentru literatura și cultura poporului român*, Editura și Tiparul lui W. Kraft, Sibiu, 1898-1904.

Mihailidie, Mihail, *Medici-scriitori și publiciști români. Dicționar bibliografic cu un Compediu în limba franceză*, Ed. Viața Medicală Românească, București, 2003.

Predescu, Lucian, *Enciclopedia Românească. Cugetarea. Material românesc. Oameni și înfăptuiri*. Ediție anastatică. Ed. Saeculum, Ed. Vestale, București, 1991.

Șerban, Ioan I; Giurgiu, Dorin; Mircea, Ionela; Josan, Nicolae, *1918-85 de ani- 2003. Dicționarul personalităților Unirii*, Ed. Altip, Alba Iulia, 2003.

Țarălungă, Ecaterina, *Enciclopedia identității românești. Personalități*, Ed. Litera, București, 2011.

General and specialized bibliography:

Ackerknecht, Erwin H., *A Short History of Medicine*, John Hopkins University Press, Baltimore, 1982.

Alberth, John, *Plagues in World History*, Rowman and Littlefield Publishing Group, 1963.

Altman, Nathaniel, *Springs. The ultimate Guide to taking the waters. From hidden springs to the world's greatest spas*, Healing Ants Press, Rochester, 2000.

Ancușa, Mircea; Ciobanu, Virgil, *Pagini de istorie a medicinei din Banatul Timișan*, Ed. Solness, Timișoara, 2004.

Balog, Iosif Marin, *Dilemele modernizării. Economie și societate în Transilvania 1850-1875*, International Book Access, 2007.

Bălțeanu, Dorin, *Hercule-arc peste timp 1896-2006*, Ed. Info, Craiova, 2007.

Berend, Ivan T., *An Economic History of Nineteenth-Century Europe. Diversity and Industrialization*, Cambridge University Press, New York, 2013.

Idem, *History Derailed: Central and Eastern Europe in the Long Nineteenth Century*, University of California Press, London, 2003.

Berényi, Maria, *Cultura românească la Budapesta în secolul al XIX-lea*, Cluj Napoca, 2000, (teză de doctorat).

- Berindei, Dan**, *Cultura națională română modernă*, Ed. Eminescu, București, 1986.
- Bologa Valeriu L.**, *Contribuțiuni la istoria medicinei din Ardeal*, Institutul de Arte Grafice “Ardealul” Cluj, 1927.
- Idem, *Din istoria sifilisului*, Cluj, 1931.
- Idem, *Începuturile medicinei științifice românești*, Ed. Ardealul, Cluj, 1930.
- Bologa, Valeriu L.** (coord.), *Contribuții la istoria medicinei în R.P.R.*, Ed. Medicală, București, 1955.
- Bologa, Valeriu L.; Brătescu, George; Duțescu, Bogdan; Milcu Ștefan M.**, (coord), “Istoria Medicinei Românești”, Ed. Medicală, București, 1972.
- Bolovan, Ioan**, *Transilvania între Revoluția de la 1848 și Unirea din 1918. Contribuții demografice*, Centrul de Studii Transilvane, Fundația Culturală Română, Cluj-Napoca, 2000.
- Idem, *Transilvania în epocile modernă și contemporană: studii de demografie istorică*, Presa Universitară Clujeană, 2002.
- Bolovan, Ioan; Pădurean Corneliu (coord.)**, *Populație și societate: studii de demografie istorică a Transilvaniei (secolele XVIII-XX)*, Presa Universitară Clujeană, 2003.
- Bolovan, Sorina Paula**, *Transylvania in the modern era: demographic aspects*, Institutul Cultural Român, Cluj Napoca, 2003.
- Botezan, Ioana**, *Ioan Micu Moldovan. Corespondență privată. Volumul II, Catalog*, Cluj Napoca, 1993.
- Brătescu, George** (coord.), *Apărarea sănătății ieri și azi. Studii, note și documente*”, Ed. Medicală, București, 1984.
- Idem, *Din istoria luptei antiepidemice din România. Studii și note*, Ed. Medicală, București, 1972.
- Idem, *Momente din trecutul medicinei. Studii, note și documente*, Ed. Medicală, București, 1983.
- Idem, *Trecut și viitor în medicină. Studii și note*, Ed. Medicală, București, 1981.
- Brătescu, George; Cernovodeanu, Paul**, *Biciul holerei pe pământ românesc. O calamitate a vremurilor moderne*, Editura Academiei Române, București, 2002.
- Buta, Mircea Gelu; Onofreiu Adrian** (coord.), *Bistrița Bârgăului. Contribuții documentare*, Ed. Eikon, Cluj Napoca, 2010.

Bynum, William F., *Science and the Practice of Medicine in the Nineteenth Century*, Cambridge University Press, 1994.

Ciupe, Maria Simona; Muntean, Mircea Ovidiu, *Incursiuni în istoria medicinei veterinare*, Ed. Academia Pres, Cluj Napoca, 2010.

Costa-Font, Joan; Greer, Scott L., (ed.), *Federalism and Decentralization in European Health and Social Care*, Palgrave Macmillan, 2013.

Crașoveanu, Mariana, *Băile Herculane-Monografie*, Ed. Irco, Drobeta Turnu Severin, 2008.

Crăiniceanu, George, *Literatura medicală românească, Biografii și Bibliografie*. Edițiunea Academiei Române, București, 1907.

Dehner, George, *Influenza. A Century of Science and Public Health Response*, University of Pittsburgh Press, 2010.

Dubois René; Dubois, Jean, *Tuberculosis, Man and Society. The White Plague*, Rutgers University Press, New York, 1996.

Finer, Kim R., *Tuberculosis*, Chelsea House Books, New York, 1956.

Fleming, Mary Louise; Parker, Elisabeth, *Introduction to Public Health*, Churchill Livingstone, Elsevier, 2009.

Florea, Marin, *Facultatea de Medicină, Școala Medicală Clujeană și Spitalele din Cluj (1500-1990). Scurt istoric*, Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca, 2004.

Idem, *Școala de farmacie clujeană (1500-2000)*, Cluj Napoca, Ed. Medicală Universitară Iuliu Hațieganu, 2004.

Idem, *Medicii și Marea Unire*, Ed. Tipomur, Târgu-Mures, 1993.

Foucault, Michael, *Biopolitică și medicină socială*, Idea Design@Print, Cluj Napoca, 2003.

Frioux, Stéphane; Fournier, Patrick; Chauveau, Sophie, *Hygiène et santé en Europe. De la fin du XVIIIe siècle aux lendemains de la Première Guerre mondiale*, Sedes, 2011, pp. 159-160.

Furgan, Adam, *Epidemics and Society. Smallpox*, Rosen Publishing Group, New York, 2011.

Glodariu, Eugenia, *Asociațiile culturale ale tineretului studios român din Monarhia Habsburgică 1861-1918*, Ministerul Culturii, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Biblioteca Musei Napocensis, XVII, Cluj Napoca, 1998.

Golub, Edward S., *The Limits of Medicine. How Science Shapes Our Hope for Cure*, University of Chicago Press, 1997.

Gräf, Rudolf, *Contribuții la istoria industrială a Banatului Montan. StEG, Factor de modernizare(1855-1920)*, Presa Universitară Clujeană, 2011.

Grămadă, Ion, *Societatea academică literară "România Jună" din Viena (1871-194)*. *Monografie istorică*, Tipografia Concordia, Arad, 1912.

Hamlin, Cristopher, *Cholera-The Biography*, Oxford University Press, Oxford, 1951.

Hopkins, Donald R., *The Greatest Killer. Smallpox in history*, The University of Chicago Press, Chicago, 2002.

Ionescu, Cristina, *Istoria Medicinii*, Ed. Pim, Iași, 2002.

Jelavich, Barbara, *Modern Austria, Empire and Republic 1800-1986*, Cambridge University Press, 1987.

Karady, Victor; Nastasă, Lucian, *The University of Kolossvár, Cluj and the Students of the Medical Faculty (1872-198)*, Central European University, Ethnocultural Diversity Resource Center, Budapest/Cluj, 2004.

Kaser, Michael, *Health Care in the Soviet Union and Eastern Europe*, Lowe@Brydone Printers Limited, Thetford-Norfolk, 1976.

La Berge, Ann F., *Mission and Method. The Early Nineteenth Century French Public Health Movement*, Cambridge University Press, 1992.

La Hongrie Charitable. L'assistance publique et les hôpitaux en Hongrie, XVI. Congrès international de médecine, Budapest, 1909.

Ladurner, Joy; Genger, Marlene; Hooland, Walter W.; Mossialos, Elias; Merkur, Sherry; Stewart, Susie Irwin; Rachel, Soffried J rgen (ed.), *Public Health in Austria. An Analysis of the Status of Public Health*, Observatory Studies Series, Nr. 24, Copenhaga, 2011.

Maiorescu, Titu, *Critice*, Editura pentru literatură, București, 1967.

Malița, Liviu, *Eu scriitorul. Condiția omului de litere din Ardeal între cele două războaie mondiale*, Centrul de Studii Transilvane, Fundația Culturală Română, Cluj Napoca, 1997.

Marian, Felix, *Medici și farmaciști din Maramureș: mic dicționar*, Ed. Gutinul, Baia Mare, 2006.

Nastasă, Lucian, *Itinerarii spre lumea savantă: tinerii din spațiul românesc la studii în străinătate (1864-1944)*, Ed. Limes, Cluj Napoca, 2006.

Nicoară, Toader, *Sentimentul de insecuritatea în societatea românească la începutul timpurilor moderne: 1600-1830*, Ed. Accent, Cluj Napoca, 2006.

Offner Robert-Hansgeorg von Killyen, *A bécsi Orvos-Sebészeti József-Akadémia (Josephinum) magyarorszáry növendékei és diákjai 1775-1874/ Ungarländische Zöglinge und Studenten der Wiener medizinisch-Chirurgischen Josephs-Akademie (Josephinum) 1775-1874*, Magyarországi Diákok Egyetemjárása az Újkorban 18, Budapest, 2013.

Pamfil, Matei, *„Asociațiunea Transilvană pentru literatura română și cultura poporului român” (Astra) și rolul ei în cultura națională (1861-1950)*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1986.

Pascu, Ștefan; Pervain, Iosif, (coord.), *George Bariț și contemporanii săi. Corespondență primită de la Pavel Vasici, Alexandru Roman, Atanasie Șandor. Studii și documente*, vol II, Ed. Minerva, București, 1975.

Paveleanu, Teodor D., *Istoria farmaciilor din Transilvania, Brașov, Sibiu, împrejurimi și Bistrița Năsăud*, Ed. Tipocart, Brașov, 1995, vol I-II.

Păcurariu, Mircea, *Cărturari sibieni de altădată*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 2002.

Pădurean, Corneliu, *Populația comitatului Arad în secolul al XIX-lea*, Ed. Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2003.

Idem, *Studii de demografie istorică (secolele XVII-XXI)*, Gutenberg Univers, Arad, 2010.

Peters, Stephen True, *Cholera. Curse of the Nineteenth Century*, Marshall Cavendish Corporation, New York, 2003.

Ploeșteanu, Grigore, *Pavel Vasici. Viața și opera*, Târgu Mureș, 2008.

Porter, Dorothy (ed.), *The History of Public Health and the Modern State*, Clio medica. 26, The Wellcome Series in the History of Medicine, Edition Rodopi B.V., Amsterdam-Atlanta, 1994.

Postolache, Aide Ferat, *Istoria medicinei veterinare. Una sanitas, Una Medicina*, Ed. Ion Ionescu de la Brad, Iași, 2003.

Pușcariu, Sextil, *Brașovul de altădată*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1977.

Rogozea, Liliana, *Personalități ale medicinei românești*, Editura Universității Transilvania, Brașov, 2006.

Romoșan, Ioan; Szucsik, Iosif, A.; Drăgulescu, Iosif Șt., *Istoria asigurărilor de sănătate în Banat*, Ed. Solness, Timișoara, 2000.

Rosen, George, *A history of Public Health, introduction by Elisabeth Fee*, John Hopkins University Press, New York, 1993.

Rosenberg, Charles E.; Golden, Janet (ed.), *Framing Studies in Cultural History Disease*, Rutgers, The State University, 1992.

Roșca, Eusebiu, *Monografia Institutului Seminarial Teologic Pedagogic Andreian al Arhidiecezei greco-orientale române din Transilvania*, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1911.

Rotar, Marius, *Moartea în Transilvania în secolul al XIX-lea*, vol 1-2, Ed. Accent, Cluj Napoca, 2006.

Santaj, Augustin, *Contribuțiuni la istoricul practicii și învățământului moșitului în Transilvania*, Teză pentru doctorat în medicină și chirurgie, Facultatea de Medicină și Farmacie Cluj, 1927.

Schenider, Mary-Jane, *Introduction to Public Health*, Jones and Barlett Learnig, Burlington, 2014 (4th ed).

Sechel, Daniela Teodora, *Healthcare policy and the social discipline promoted by the habsburgs in Transylvania (1740-1830)*, Teză de doctorat, Cluj Napoca, 2008.

Sigmirean, Cornel, *Istoria formării intelectualității românești din Transilvania și Banat în epoca modernă*, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca, 2000.

Sigmirean, Cornel; Pavel, Aurel, *Fundația Gojdu 1871-2001*, Ed. Universității Petru Maior, Târgu –Mures, 2002.

Sturza, Marius, *Istoricul scurt al balneologiei și fizioterapiei și importanța studiului lor în România. Lecție inaugurală*, extras din Clujul Medical, 1932, Nr. 1-2, februarie, Tipografia Transilvania.

Idem, *Medicul Ioan Hozan, un precursor*, Arad, 1996.

Șuta, Alina Ioana; Tămaș, Oana Mihaela; Ciupală, Alin; Bărbulescu, Constantin; Popovici, Vlad (coord.), *Legislația sanitară în România modernă (1874-1910)*, Presa Universitară Clujeană, 2009.

Șuta-Bogătean, Alina Ioana, *Habitat și alimentație în societatea românească din Transilvania de la Revoluția Pașoptistă la Marea Unire din 1918*, Argonaut, Cluj Napoca, 2012.

Szögi, László, *Studenți români din Transilvania la universitățile din Europa secolele XVI-XX*, Ed. Universității “Petru Maior”, Târgu-Mureș, 2011.

Ureche, Lazăr, *Fondurile grănicerești născute (1851-1918)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca, 2001.

Ursan, Iosif, *Contribuții la istoricul variolizării și vaccinării în teritoriile locuite de români*, Teză pentru doctorat în medicină și chirurgie, Helikon, Institutul de Arte Grafice, Cluj, 1928.

Ursoniu, Sorin, *Istoria Medicinii Universale*, Ed. de Vest, Timișoara, 2000.

Ursu, Nicolae A., *Formarea terminologiei românești*, Ed. Științifică, București, 1962.

Vesa, Pavel, *Învățământul teologic de la Arad (1822-1948)*, Ed. Episcopiei Devei și Hunedoarei, 2013.

Vlad, Gheorghe V.; Racovițan, Mihai, *Spitalul Militar Sibiu-260 de ani de atestare documentară și 140 de ani de medicină militară modernă*, Ed. Tipotrib, Sibiu, 1999.

Vlad, Ioan, *Brașovul și Marea Unire*, Ed. Dacia Europa Nova, Brașov, 1996.

Idem, *Cărturarii brașoveni pentru România Mare*, Ed. Academiei Aviației și Apărării Antiaeriene Henri Coandă Brașov, 1999.

Voiculescu, Marin, *Boli infecțioase. Clinică și epidemiologie*, Ediția a III-a, Editura Medicală, București, 1981.

Woodward, John, Richards, David (ed.), *Health Care and Popular Medicine in Nineteenth Century England*, Croom Helm Ltd. Londra, 1977.

19th-century books:

Adorian, Eugen, *Băile de la Zizin (Zaizon)*, Tipografia Andrei Mureșanu, Brașov, 1904.

Alexescu, Ion, *Prophylaxia variloei. Vaccinațiunea și revaccinațiunea obligatorie. Studiul cestiunei la noi și în alte țări. Teză pentru doctorat în medicină și chirurgie*, Tipografia Curții Regale, București, 1898.

Austed, D.T., *A short trip în Hungary and Transylvania in the spring of 1862*, London, W. H. Allen@ Co., 1862.

Bekesy, Gèza, *Les Hôpitaux et les Maisons de santé de la Hongrie*, Budapeste, 1900.

Boner, Charles, *Transylvania, its products and its people*, London, Longsman, 1865.

Chiffa, Victor, *Profesorul Dimitrie Nedelcu (1811-1882), cel dintâi profesor stomatolog ungar de origine română*. Teză pentru doctorat în medicină și chirurgie, Institutul de Arte Grafice “Ardealul”, Cluj, 1929.

Chitul, Iulian, *Boalele lipicioase. Două prelegeri pentru popor*, Biblioteca Poporală, Sibiu, 1914.

Collinson, Alfred, *Smallpox and Vaccination. Historically and Medicaly Considered. An Inquiring into the Causes of the Recent Increase of Smallpox and the Means of Its Prevention*, Hatchard, London, 1860.

Denison Slade, Daniel, *Diphtheria; its nature and treatment with an account of the history of its prevalence in various countries*, Blanchard and Lea, Philadelphia, 1861.

Dobrescu, Aurel, *Cum să trăim? Povește doctorești pentru trebuințele zilnice, scrise pe înțelesul tuturor*, Cartea I (despre mâncare, băutură), Editura Asociațiunii (carte editată sub egida Bibliotecii populare a Asociațiunii), Sibiu, 1912.

Elefterescu, Emil, *Igiena poporală*, Proprietatea și Editura Redacțiunii Foaia Diecezană din Caransebeș, Caransebeș, Tiparul Tipografiei Diecezane, 1891.

Guy, John, *Twenty years around the world*, Carleton Publisher, New York, 1862.

Headlam Greenhow, Edward, *On Diphtheria*, Bailliere Brothers, New York, 1861.

Istoria școlilor central române greco-orientale din Brașov scrisă din incidentul jubileului de 50 de ani al gimnaziului Andrei Bârseanu, Tiografia Ciurcu, Brașov, 1902.

La Hongrie Charitable. L'assistance publique et les hôpitaux en Hongrie, XVI. Congrès international de médecine, Budapest, 1909.

Kohl, John H., *Austria, Vienna, Prague, Hungary, Bohemia, and the Danube; Galicia, Styria, Moravia, Bukovina and the Military Frontiere*, London, Chapman and Hall, 1843.

Lee, Edwin, *The baths of France, Central Germany and Switzerland*, John Curchill, London, 1854.

Noul călăuz al streinului prin Brașov și Regiunea Dimprejur, precum și prin băile transilvane: Zizin, Elopatak, Malnaș, Tușnad, Covasna și Borsec de Comitetul Oficial de Informațiune pentru Streini, Brașov, 1891.

Patterson, Arthur J., *The Magyars: their Country and Institutions*, vol II, Smith, Elder&Co., London, 1869.

Stoica, Simion, *Dietetica poporală cu deosebită considerațiune la modul de viețuire al țaranului român*, Brașov, 1897.

The Danube. By brother peregrine, în “Fraser’s Magazine for Town and Country”, Nr. CXXVII, July, 1840, vol. XXII, pp. 560-573.

Vasici, Pavel, *Catehismul antropologic întocmit pentru poporul românesc și școalele populare elementari*, Timișoara, Tipografia lui Ernest Steger, 1870.

Idem, *Catehismul sănătății (Igiena/Dietetica) întocmit pentru poporul românesc și școalele populare elementari*, Timișoara, Tipografia lui Ernest Steger, 1870.

Idem, *Dietetica sau învățătura a păstra întreaga sănătate, a domoli boalele, a se feri de primejdia morții și a se mântui dintrânsa, Pesta*, Tipografia Universității Ungurești, 1831.

Vuia, George, *Higiena poporală cu privire la săteanul român. Învățături practice pentru preoți, învățători, seminarii, școli normale, licee și pentru toți cei care țin la sănătatea poporului de la țară*, Arad, 1884.

Wertheimer, M., *Lumina și Adeverul. Preservativul în contra maladiilor veneriene în paralel cu vaccinațiunea ca preservativul în contra variolei*, Tipografia Hajoetz, București, 1879.

Studies and articles:

Banciu, Axente, *Din scrisorile Doctorului Pavel Vasici către Iacob Mureșianu*, în “Țara Bârsei”, an X, 1938, Nr. 4-6, iulie-decembrie, pp. 434-447.

Idem, *Dr. Gheorghe Baiulescu*, în “Țara Bârsei”, anul VII, mai-iunie, 1935, pp. 265-276.

Berényi, Maria, *Medici și farmaciști români la Budapesta în secolul al XIX-lea*, în “Simpozion. Comunicările celui de al XVII-lea simpozion al cercetătorilor români din Ungaria, Giula, 29-30 noiembrie 2008, Giula, 2009”, publicație a Institutului de Cercetări ale Românilor din Ungaria, pp. 31-74.

Idem, *Societatea "Petru Maior" din Budapesta (1862-1918)*, în "Intelectualii și societatea modernă. Repere central europene", coord. Cornel Sigmirean, Ed. Universității Petru Maior, Tg-Mureș, 2007, pp. 370-400.

Boia, Stelian Ioan, *Constituirea și organizarea fundației Emanui Gozdu (1870-1952)*, în "Studia Universitatis <<Vasile Goldiș>>", Arad, 8, 1998, pp. 163-196.

Bologa, Emil I.; Suci, Ștefan, *Primii medici și introducerea învățământului igienei la "Școalele Naționale Centrale Române" din Brașov*, în "Cumidava", IV, 1970, Brașov, pp. 505-517.

Bologa, Valeriu L., *Ajutorul românilor ardeleni pentru răniții războiului de independență*, în "Transilvania", an 72, 1941, iulie-august, Nr. 5-6, pp. 390-408.

Idem, *Ardelenii și începuturile medicinei românești*, în "Transilvania", an 73, 1942, Nr. 7-8, pp. 558-566.

Idem, *Brașovul, vechi centru medical românesc*, în "Fraților Alexandru și Ion I. Lăpedatu la împlinirea vârstei de 60 de ani", Imprimeria Națională, București, 1936, pp. 37-58.

Idem, *Câteva precizări biografice pentru istoria medicinei românești (doctorul Ioan Nicolide de Pindo; doctorul Constantin Pomuțiu)*, în "Anuarul Institutului de Istorie Națională", Sibiu, 1944, vol IX, pp. 422-429.

Idem, *Contribuția Transilvaniei și Banatului la începuturile medicinei științifice românești*, în "Buletinul Institutului de Științe al României", 1940, Nr. 6, pp. 86-91.

Idem, *Dr. Gh. Crăiniceanu, istoriograf al medicinei românești*, în "Revista istorică", 1927, Nr. 1-3, ianuarie-martie, pp. 19-21.

Idem, *Cu prilejul împlinirii a zece ani de la moartea doctorului S. N. Ciurcu*, în "Societatea de Măine". Revistă săptămânală pentru probleme sociale și economice", an IV, Nr. 44, 6 noiembrie, 1927, pp. 509-510.

Idem, *Necrolog Gh. Crăiniceanu (1853-1926)*, în "Clujul Medical", an VII, 1926, Nr. 11-12, noiembrie-decembrie, pp. 513-515.

Idem, *Pentru o justă încadrare a medicilor români ardeleni și bănățeni în istoria vieții noastre medicale, înainte de Unire*, în “Studii și cercetări de Medicină”, Cluj, an VIII, 1957, Nr.3-4, iulie-decembrie, pp. 441-455.

Idem, *Un medic român ardelean. Profesorul Marius Sturza*, în “Transilvania. Revista lunară de cultură. Organ al Asociațiunii pentru literatură română și cultura poporului român”, Anul 73, 1942, Nr. 1, pp. 37-58.

Idem, *Victor Babeș, energie românească*, în “Transilvania”, an LXXIII, 1942, Nr. 4, mai, pp. 352-361.

Bozac, Emil, Marta Buteanu (1888-1918), o doctoriță româncă din Transilvania, în “Trecut și viitor în medicină...”, pp. 465-479.

Brazdă, Alfred; Brazdă, Ioan, Câteva date din trecutul instituțiilor spitalicești ale orașului Lugoj, în “Spitale vechi și noi...”, pp. 219-225.

Bureacă, Ion, Medicul Dr. Titu Pop- Mare patriot român, în “Plaiuri nășăudene și bistrițene. Rodna la 750 de ani de atestare documentară (1235-1985)”, Partea a II-a, coord. Plaianu Clemente, Marțian Ieronim, Cluj Napoca, 12/1985, pp. 341-342.

Dare de seamă despre ședința solemnă ținută în memoria lui Dr. Nicolae Popoviciu, în ziua de 25 septembrie, 1926, în “Viața Medicală”, an II, 1926, Nr. 11, noiembrie, pp. 596-598.

Gămănescu, Ștefan, Epidemia de holeră din 1873 în Banat și Transilvania, în “Apărarea sănătății ieri și azi...”, pp. 275-281.

Idem, *Pagini de istoria farmaciei din județul Caraș-Severin*, în “Studii și comunicări de etnografie-istorie”, Caransebeș, 1979, 3, pp. 346-347.

Gămănescu, Ștefan; Horvath, Alexandru, Contribuții la istoricul asistenței spitalicești în orașul Caransebeș, în “Spitale vechi și noi...”, pp. 329-332.

Ghițan, Teodor, Chirurgul și veterinarul Simion Stoica, în “Plaiuri nășăudene și bistrițene. Rodna la 750 de ani de atestare documentară (1235-1985)”, Partea a II-a, coord. Plaianu Clemente, Marțian, Ieronim, Cluj Napoca, 12/1985, pp. 343-346.

Idem, *Medicul Simion Stoica din Abrud*, în “Țara Moților. Studii, articole și comunicări”, coord. Fulea Romulus, Societatea de Științe Istorice, Societatea de Științe Filologice din Republica Socialistă România, Filiala Alba Iulia, Sub-filiala Abrud-Câmpeni, Abrud, 1974, pp. 152-158.

Ghițan, Teodor; Simionescu, Constantin; Culcer, Alexandru, *Un popularizator al Mediciniei, Veterinarii și Darwinismului în Transilvania: Simion Stoica (1846-1912)*, în “Clujul Medical”, anul XXXVI, 1964, Nr. 1, pp. 129-135.

Ghițan, Teodor; Ovidiu Filipoiu, *Organziarea sanitară a districtului autonom românesc al Năsăudului între anii 1861-1876*, în “Momente din trecutul medicinei...”, pp. 411-415.

Glăvan, Ion, *Oculistul DR. Gheorghe Crăiniceanu*, în “Clujul Medical”, an VIII, 1927, Nr. 9, pp. 403-406.

Iszák, Samuel, *Farmacisti români din Transilvania și Banat*, în “Acta Musei Napocensis”, XIX, 1982, Muzeul de Istorie al Transilvaniei, pp. 463-473.

Iszák, Sámuel; Spielmann, József; Huttman, Arnold, *Medicina în Transilvania și Banat între anii 1848-1918*, în “Istoria Mediciniei Românești”, pp. 275-288.

Herseni, Traian, *Începuturile psihologiei românești și Antropologia lui Pavel Vasici-Ungureanu*, în “Revista de psihologie”, Institutul de Psihologie, Academia Republicii Populare România, an VI, 1960, nr. 1, pp. 119-125.

Hygiene as an academic discipline at Austrian universities: a survey on the occasion of the 120th anniversary of the institute of hygiene in Graz, Nöse J. R., Universitat Graz, în “Central European Public Health”, 2005, 13 (1), pp. 6-10.

Iugulescu, Constantin, *Nicolae I. Angelescu și contribuția sa la istoriografia farmaciei românești*, în “Momente din trecutul medicinei...”, pp. 575-581.

Jiga, T. C., *Vaccinările antivariolice în Țara Bârsei la începutul secolului al XIX-lea (1800-1836)* în, “Revista Medicală,” an XX, 1974, nr. 1, ianuarie-martie, pp. 109-113.

Lázár, Carola, *Inițiative privind organizarea asistenței spitalicești de oftalmologie din Transilvania*, în “Spitale vechi și noi...”, pp. 193-195.

Lenghel, Alexandru, *Date nouă pentru istoria variolei, variolizării și vaccinării în Ardeal*, în “Clujul Medical”, an XIV, 1933, Nr. 3, 1 martie, p. 155.

Idem, *Un medic român din Nordul Ardealului. Doctorul Ioan Colceriu-Corăbianu*, în “Clujul Medical”, an VIII, Nr. 3-4, martie-aprilie, 1927, pp. 107-111.

Lupaș, Ioan, *Profesorul Dr. Ilie Beu*, în “Revista Teologică”, 1947, an XXXVII, nr. 7-10, iulie-octombrie, pp. 338-342.

Manoliu, Vaisle, *Contribuția Transilvaniei și a Banatului la alinarea suferințelor răniților din Războiul pentru Independență*, în “Contribuții la istoria medicinei în R.P.R”, pp. 275-284.

Mărcuș, Lucia; Asanache, Gherorge, *Gh. Crăiniceanu și limbajul medical românesc*, în “Momente din trecutul medicinei...”, pp. 565-571.

Miclăuș, R.; Rogozea, Liliana; Sechel, G.; Fleancu, A.; Cristea, L.; Baritz, M., “*Medical Hydrotherapy*” of George Baiulescu-an historical perspective, în “Bulletin of the Transilvania University of Brașov”, vol 6 (51)-2009, Series 6: Medical Sciences, Supplement- Proceeding of the IVth Balkan Congress of History of Medicine, pp. 178-180.

Monor Popoviciu, Alma *Activitatea științifică și lucrările profesorului Dr. Gheorghe Bilașko*, în “Clujul Medical”, an VIII, 1927, Nr. 3-4, martie-aprilie, pp. 97-100.

Mureșanu, Silvestru Leontin, Boca, Pompei *Oameni de seamă din Rodna*, în “Plaiuri nășăudene...”, partea I, pp. 220-251.

Negru, Ioan, *Ciuma și carantinele comentate de dr. Pavel Vasici în 1847*, în “Munca sanitară. Revistă a societății de cadre medii”, vol XVII, 1969, nr. 1, pp. 46-51.

Idem, *Cum vedea doctorul Pavel Vasici carantinele în 1847*, în “Din istoria luptei antiepidemice..”, 1972, pp. 315-323.

Idem, *O latură importantă mai puțin cunoscută din activitatea culturală a doctorului Pavel Vasici*, în “Mitropolia Banatului”, Ed. Mitropoliei Banatului anul XIX, 1969, 7-9, pp. 516-523.

Idem, *Prima revistă medicală românească din Transilvania (1876-1880) scrisă de doctorul Pavel Vasici*, în “Timișoara Medicală”, tom XIV, 1969, nr. 1-2, iunie-iulie, pp. 175-181.

Idem, *Vechi legături medicale între Brașov și Țara Românească*, în “Momente din trecutul medicinei...”, pp. 137-143.

Pop, Emil, *Cuvinte comemorative despre un medic progresist român: Dr. Pavel Vasici* în “Istoria medicinei. Studii și cercetări”, Ed. Medicală, București, 1957.

Idem, *Doctorul Pavel Vasici*, în “Contribuții la Istoria Medicinei în Republica Populară România”, pp. 327-355.

Onojescu, Alexandru, *A Transylvanian physician an politician: dr. Nicolae Stoia (1830-1879)*, în “Clujul Medical”, vol 85. Nr. 2, 2012, pp. 273-274.

Reiner, Alfred, *Medici români la Viena (până în anul 1918)*, în “Momente din trecutul medicinei. Studii, note și documente” (coord. G. Brătescu), București, 1983, pp. 511-519.

Sigmirean, Cornel, *Intellectualitatea transilvăneană și mediile de contact cu cultura europeană*, în “Intellectualii și societatea modernă...”, pp. 282-291.

Simionescu, Constantin *O publicație necunoscută din anul 1804 despre popularizarea vaccinării antivariolice în Transilvania*, în “Din istoria luptei antiepidemice...”, pp. 183-186.

Simon, Zolt, *Studentii transilvăneni la institutele de învățământ superior din Viena între 1890 și 1918*, în “Intellectualii și societatea modernă...”, pp. 258-281.

Spielmann, Iosif, *Din istoricul primului spital public din Transilvania-Spitalul obștesc din Târgu Mureș*, în “Spitale vechi și noi...”, pp. 133-139.

Stavarache, Dumitru, *Mărturii din Arhive Mureșene, cu privire la Hilarie Mitrea-medic, naturalist și etnograf (1842-1904)*, în “Profesioniștii Noștri. Liviu Boar la 60 de ani”, coord. Dr. Ioan Lăcătușu, Ed. Eurocarpatica, Sfântul Gheorghe, 2011, pp. 285-299.

Stănciulescu Bîrda, Alexandru, *Câteva documente din secolul XIX privind contribuția preoțimii bănățene la lupta contra epidemiei de variolă*, în “Altarul Banatului. Revista oficială a Arhiepiscopiei Timișoarei, Caransebeșului și a Episcopiei Aradului”, An I (40), septembrie-octombrie 1990, nr. 9-10, pp. 110-115.

Stitzl, Iosif, *Contribuții la viața și activitatea d-rului Pavel Vasici*, în “Revista medicală”, an V, 1959, Nr. 2, aprilie-iunie, pp. 215-220.

Talău, Gheorghe, *Istoria spitalului de psihiatrie Dr. Gh. Preda Sibiu*, în “Hermeneutica Historiae et Philosophiae Technicae”. Lucrările sesiunii de comunicări Crifst, Brașov, 2003, pp. 127-136.

Ungureanu, Ion; Georgescu-Tulcea, Radu; Georgescu-Tulcea, Nicolae, *Din istoricul asistenței medico-sociale a mamei și copilului în județul Tulcea (1878-1916)*, în “Apărarea sănătății ieri și azi...”, pp. 291-295.

Ureche, Lazăr, *Bursierii fondurilor grănicerești în perioada existenței districtului Năsăudului (1861-1876)*, în “Marisia. Studii și materiale. Arheologie. Istorie. Etnografie”, Târgu Mureș, Muzeul Județean Mureș, vol IX, 1979, pp. 269-285.

Periodicals:

- Albina*, Viena- 1873.
- Albina Carpaților*, Sibiu- 1877, 1878, 1880.
- Amicul familiei, Foaie pentru toate trebuințele sociale*, Cluj- 1880, 1885, 1888.
- Amvonul. Foaia bisericească pentru elaborate din sfera elocinței sacre*, Oradea- 1868.
- Biserica și Școala. Foaie bisericească, scolastică, literară și economică*, Arad- 1878, 1879, 1882, 1883, 1890, 1892, 1900, 1901.
- Calendarul Calicului*, Sibiu- 1897.
- Calendarul Unirii*, Blaj- 1896, 1898, 1899.
- Cărțile săteanului român, scriere periodică pentru trebuințele poporului*, Gherla- 1878, 1879.
- Familia, Foaie enciclopedică și cu ilustrațiuni*, Pesta-Oradea - 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1896, 1899, 1900.
- Federațiunea, ziar politic, literar, comercial și economic*, Pesta - 1872, 1873.
- Foaia bisericească și scolastică; organ al provinciei mitropolitane greco-catolice de Alba Iulia și Făgăraș*, Blaj- 1884, 1886, 1887, 1888.
- Foaia Diecezană, Organ al Eparhiei gr.or. rom. a Caransebeșului* - 1886, 1889, 1890, 1891, 1894, 1895.
- Foaia ilustrată pentru petrecere și pentru popularizarea de cunoștințe literare și științifice*- 1891.
- Foaia Poporului*, Sibiu- 1889, 1893, 1896, 1897, 1898.
- Gazeta Transilvaniei*- 1872, 1873, 1880, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1889, 1891, 1892, 1893, 1896, 1898, 1899.
- Gura satului*, Pesta-Arad-1880.
- Gutitul, ziar social, literar și economic*, Baia Mare - 1889, 1890.

Higiiena și Școala, Foaia pentru Sănătate, Educațiune și Instrucțiune (intitulată la puțin timp după apariție *Higiiena și Școala, Foaia pentru Sănătate, Morbi, Educațiune și Instrucțiune*), Timișoara, Gherla- 1876-1881.

Minerva, ziar beletristic și de distracțiune, Bistrița - 1891, 1892, 1894.

Observatorul, ziar politic, național-economic și literar, Sibiu - 1880, 1881, 1882, 1883, 1884.

Preotul Român- 1883, 1884, 1886.

Școala și Familia, foaia pentru creștere și învățământ, Brașov - 1887, 1888.

Școala Poporală, organ pedagogic didactic al reuniunii învățătorilor rom. gr. cat. din jurul Gherlei- 1893, 1894.

Școala practică, magazin de lecțiuni și materii pentru instrucțiunea primară, Năsăud - 1885.

Școala Română, foaia pedagogică și didactică pentru interesele institutelor de cultură și ale organelor acestora, Sibiu-Gherla- 1876, 1879.

Telegraful Român, foaie religioasă, Sibiu - 1871, 1873, 1874, 1875, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1889, 1892, 1893, 1895, 1896, 1900.

Transilvania. Revista lunară de cultură. Organ al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român - 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1881, 1882, 1886, 1890, 1891, 1896, 1899, 1900, 1902, 1909, 1912, 1941.

Unirea, foaie bisericească politică, Blaj- 1891, 1894, 1898, 1900.

Articles with bylines in the press:

Baiulescu, Bartolomeu, *Dizertațiune depre stricăciunea vinarsului*, în “Transilvania”, an V, 1872, Nr. 2, 15 noiembrie, pp. 258-262.

Barițiu, George, “Băile sau scaldele”, în *Transilvania*, an XVII, 1886, Nr. 13-14, 1-15 iulie, p. 109.

Bârseanu, Andrei, *Biblioteca poporală a Asociațiunii*, în “Transilvania”, an XXXII, 1901, Nr. VI-VII, iulie-august, pp. 181-190.

Beu, Ilie, *Despre pelagră (dizertație prezentată la adunarea de la Deva)*, în “Transilvania”, an XXX, 1899, Nr. VIII, septembrie-octombrie, pp. 258-264.

Crăiniceanu, George, *Aforisme din igiena alimentară (după Degoix, Hygiene de la table, 1892, Paris)*, în "Familia", 1892, an XXVIII, 1892, Nr. 19, 10/22 mai, p. 22; vezi și *Familia*, 1892, an XXVIII, 1892, Nr. 21, 24 mai/5 iunie, p. 247; *Familia*, an XXVIII, 1892, Nr. 23, 7/19 iunie, p. 270.

Idem, *Cultivarea corpului*, în "Familia", an XIX, 1883, Nr. 1, 2/14 ianuarie, p. 7.

Idem, *Difteria*, în "Familia", an XXIII, 1887, 15/27 februarie, p. 80.

Idem, *Epidemia de inflamare egiptică a ochilor*, în "Familia", an XXI, 1885, Nr. 22, 2/14 iunie, pp. 258-259.

Idem, *Higienă. Apage tutun!*, în "Familia", an XXVI, 1890, Nr. 12, 26 martie/6 aprilie, p. 140.

Idem, *La chestiunea holerei*, în "Familia", an XX, 1884, Nr. 27, 1/13 iulie, pp. 322-323.

Idem, *Locuințele și veșmintele (din punct de vedere igienic)*, în "Familia", an XVIII, 1882, Nr. 52, 26 decembrie/7 ianuarie, p. 625.

Idem, *Nutrirea copiilor mici (sugători)*, articol inspirat dintr-o broșură difuzată în cadrul celui de al X-lea Congres de Medicină de la Berlin, 1890, în "Familia", an XXVII, 1891, Nr. 29, 21 iulie, pp. 340-342.

Danciu, Florian, *Curățenia corpului*, în "Familia", an XXII, 1886, Nr. 44, 2/14 noiembrie, pp. 526-527.

Dariu, Ioan, *Higiena școlară sau Educația fizică a elevului în școală și în familie cu referință la sănătate. Studiu pedagogic-higienic*, în "Școala și Familia", an III, 1888, Nr. 8; 9, 1 (13) decembrie/1 (13) ianuarie, pp. 256-259.

Dobrescu, Aurel, *Medicina modernă*, în "Transilvania", an XL, 1909, Nr. 1, ianuarie-martie, pp. 44-47.

Drăgescu, Ioachim C., *Băile de mare*, în "Familia", an XVI, 1880, Nr. 48, 30 iunie/11 iulie, pp. 309-310.

Elefterescu, Emil, *Câteva cuvinte despre băuturi*, în "Gazeta Transilvaniei", an LIX, 1896, Nr. 133, 16/28 iunie, pp. 4-5.

Idem, *Câteva cuvinte despre febrile tifoide sau tifosul, ori în termeni populari lungoarea*, în "Școala populară", an II, 1893, 14 septembrie, Nr. 2, pp. 23-25; articolul a fost publicat și în *Gazeta Transilvaniei*, an LIX, 1896, Nr. 227, 13/25 octombrie, p. 6.

Idem, *Igienă. Câteva cuvinte despre variolă (bubatul sau vărsatul)*, în “Foaia diecezană”, an V, 1890, Nr. 39, 30 septembrie/12 octombrie, pp. 3-4.

Idem, *Higienă. Câteva cuvinte despre pelagră*, în “Foaia Diecezană”, an V, 1890, Nr. 26, 1/13 iulie, pp. 1-2.

Idem, *Câteva cuvinte despre Pneumonie sau aprinderea de plămâni*, în “Școala poporală”, an II, 1893, Nr. 8, 26 octombrie, pp. 119-124; articol publicat și în *Gazeta Transilvaniei*, an LIX, 1896, Nr. 10, 14/26 ianuarie, p. 4 și *Gazeta Transilvaniei*, an LIX, 1896, Nr. 16, 21 ianuarie/2 februarie, p. 4.

Idem, *Câteva cuvinte despre scarlatină*, în “Școala poporală”, an I, 1893, Nr. 5, 4 mai, pp. 73-77.

Idem, *Hygienă. Despre alimentare*, în “Foaia Diecezană”, an V, 1890, Nr. 17, 29 aprilie/11 mai, p. 6-7; vezi și *Foaia diecezană*, an V, 1890, Nr. 18, 6/18 mai, p. 5; *Foaia Diecezană*, an X, 1895, Nr. 9, 26 februarie/ 10 martie, pp. 8-9; *Minerva*, an I, 1891, Nr. 10, 15/27 decembrie, p. 78.

Idem, *Despre băi (scaldă)*, în “Foaia Diecezană”, an VI, 1891, Nr. 8, 24 februarie/8 martie, pp. 4-6; articol publicat și în *Foaia ilustrată pentru petrecere și pentru popularizarea de cunoștințe literare și științifice*, an I, 1891, Nr. 5, 3/15 februarie, p. 39.

Idem, *Despre băuturi*, în “Foaia diecezană”, an X, 1895, Nr. 8, 19 februarie/ 3 martie, p. 5; vezi *Familia*, an XXXI, 1895, Nr. 33, 13/25 august, p. 391.

Idem, *Despre îmbrăcăminte și lux*, în “Gazeta Transilvaniei”, an LIX, 1896, Nr. 110, 19/31 mai, pp. 5-6.

Idem, *Despre phtisie (oftică)*, în “Școala poporală”, an II, 1893, Nr. 12, 23 noiembrie, pp. 181-184.

Idem, *Despre veghere și somn (după Amicul familiei)*, în “Gazeta Transilvaniei”, an LIII, 1890, Nr. 45, 25 februarie/9 martie, p. 6.

Idem, *Higienă. Despre locuință*, în “Foaia Diecezană”, an V, 1890, Nr. 21, 27 mai/8 iunie, p. 7.

Idem, *Hygienă. Despre alimentare*, în “Minerva”, an I, 1891, 15/27 noiembrie, Nr. 8, pp. 61-62.

Idem, *Hygiena gurii. Despre îngrijirea dinților*, în “Minerva”, an II, 1892, Nr. 11, 1/13 ianuarie, pp. 6-7.

Idem, *Higiena bătrâneții*, în “Școala poporală”, 1894, an II, Nr. 36, 10 mai, pp. 565-567; vezi și *Școala poporală*, 1894, an II, Nr. 37, 17 mai, pp. 582-583.

Idem, *Higiena profesiunilor*, în “Școala poporală”, an II, 1894, Nr. 31, 5 aprilie, pp. 486-489.

Idem, *Învățăături morale și sfaturi igienice despre bătrânețe*, în “Gazeta Transilvaniei”, an LIX, 1896, Nr. 259, 24 noiembrie/6 decembrie, pp. 5-6.

Felix, Ioan, *Creșterea igienică a copiilor. Instrucțiuni populare pentru mame*, în “Observatorul”, an V, 1882, Nr. 21, 13/25 martie, p. 82.

Grigorescu, Gheorghe, *Alcoolicele și alimentațiunea*, în “Transilvania”, an XIII, 1882, Nr. 13-14, 1-15 iulie, p. 104.

Groza, Constantin, *Îmbrăcământul din punct de vedere igienic*, în “Familia”, an XIX, 1883, Nr. 40, 2/14 octombrie, pp. 481-482.

Manciulea, Ștefan, *Băile Hercunale văzute de Timotei Cipariu*, în “Transilvania”, an 72, 1941, septembrie, Nr. 7, pp. 503-506.

Moga, Ioan, *Alcoholul, Vinul, Berea*, în “Familia”, an XX, 1884, Nr. 15, 8/20 aprilie, Nr. 15, pp. 177-178.

Idem, *Alimentele omului. Alimentul animal*, în “Familia”, an XIX, 1883, Nr. 10, 6/18 martie, pp. 111-114.

Idem, *Alimentele omului. Legumele. Poamele. Supliment*, în “Familia”, an XIX, 1883, Nr. 24, 12/24 iunie, pp. 288-290.

Idem, *Alimentele omului. Leguminoasele. Cartofii*, în “Familia”, an XIX, 1883, Nr. 23, 5/17 iunie, pp. 277-278.

Idem, *Alimentele omului. Oul. Laptele*, în “Familia”, an XIX, 1883, Nr. 11, 13/25 martie, pp. 122-126.

Idem, *Cafeaua, thea, ciocolata*, în “Familia”, an XX, 1884, Nr. 19, 6/18 mai, p. 228.

Idem, *Cunoștințe dietetice generale. Conferință generală publică în casina română din Sibiu*, în “Familia”, an XVII, 1881, Nr. 48, 2/14 iulie, pp. 309-310; vezi și *Familia*, an XVII, 1881, Nr. 49, 5/17 iulie, pp. 314-315.

Idem *Progrese în igiena școlară* (preluat din foaia “Gesundheit”), în “Școala și Familia”, an II, 1887, Nr. 6, 15/27 iunie, p. 121.

Idem, *Vinarsu*, în “Familia”, an XX, 1884, Nr. 16, 15/27 aprilie, pp. 189-191.

Mureșan, Leo, *Higiena. Aerul atmosferic*, în “Foaia Diecezană”, an IV, 1889, Nr. 24, 18 iunie/30 iunie, pp. 5-6.

Idem, *Higienea. Curățenia de casă*, în “Foaia Diecezană”, an IV, 1889, Nr. 46, 19 noiembrie/1 decembrie, pp. 5-7.

Idem, *Higiena. Locuința*, în “Foaia Diecezană”, an IV, 1889, Nr. 44, 5/17 noiembrie, pp. 5-6.

Idem, *Higiena pruncului. Morbilii sau pojarul mic*, în “Foaia Diecezană”, an I, 1886, Nr. 16, 19 aprilie/1 mai, p. 6.

Idem, *Higiena pruncului. Reguli sanitare*, în “Foaia Diecezană”, an I, 1886, Nr. 43, 26 octombrie/7 noiembrie, pp. 4-5.

Idem, *Higiena pruncului. Vărsatul sau bubatul*, în “Foaia Diecezană”, an I, 1886, Nr. 23, 8/20 iunie, pp. 6-8.

Idem, *Igienă. Curățenia corpului*, în “Foaia Diecezană”, an IV, 1889, Nr. 52, 30 decembrie/12 ianuarie, pp. 5-6.

Nedelcu, Coriolan, *Moștenește-se oare tuberculoza?*, în “Familia”, an XXXV, 1899, Nr. 40, 3/15 octomrie, p. 475.

Idem, *Moștenește-se oare tuberculoza?*, în “Familia”, an XXXV, 1889, Nr. 41, 10/22 octombrie, pp. 486-487.

Pascu, Baziliu, *Despre cauza patogenetică a mai multor morburii epidemice și o schiță despre colera*, în “Albina”, an VIII, 1873, Nr. 60, 8/20 august, pp. 2-3.

Poenaru, Ioan, *Scarlatina*, în “Familia”, an XXXV, 1899, Nr. 22, 30 mai/11 iunie, p. 259.

Pop, George, *Cărțile cele mai bune și bibliotecile poporane*, în “Transilvania”, an XXI, 1890, Nr. 2, 15 februarie, pp. 38-42.

Popea, Ioan, *Arta de a ajunge bătrâneți adânci și fericite (după feluriți scriitori)*, în “Școala și Familia”, an II, 1887, 1/13 iulie, Nr. 7, pp. 155-156.

Sârbu, Gheorghe, *Nesecitatea și modul de a înființa biblioteci la sate*, în “Transilvania”, an XIV, 1883, Nr. 13-14, 1-15 iulie, pp. 103-106.

Severeanu, Dimitrescu, *Despre copiii scrofuloși* (după “Revista Pedagogică”), în “Familia”, an XI, 1875, Nr. 45, 9/21 noiembrie, p. 532.

Szabo, Basiliu, *Mijloace individuale contra cholerei sau în ce chip se poate afera și asecura tot omul în contra cholerei*, în “Gazeta Transilvaniei”, an XXXVI, 1873, Nr. 62, 12/24 august, p. 3.

Stoica, Simion, *Bubatul sau vărsatul*, în “Transilvania”, an XII, 1881, Nr. 3-4, 1-15 februarie, p. 17.

Idem, *Despre lungoare și typhus*, în “Observatorul”, an VI, 1883, Nr. 90, 12/24 noiembrie, p. 461.

Idem, *Din igiena săteanului român. Acoperământul capului*, în “Minerva”, an III, 1894, Nr. 9, 1/13 mai, pp. 87-88.

Idem, *Higiena. Curățenia copilului*, în “Minerva”, an II, 1892, Nr. 9, 1/13 mai, pp. 89-90.

Idem, *Mijloace populare pentru apărare în contra cholerei*, în “Minerva”, an II, 1892, Nr. 22, 15/27 noiembrie, pp. 218-219.

Idem, *Munca, Odihna și Somnul* (preluat din “Apărătorul Sănătății”), în “Gazeta Transilvaniei”, an LVII, 1894, Nr. 222, 9/21 octombrie.

Tăslăuanu, Octavian C., *Biblioteca poporală a Asociațiunii*, în “Transilvania”, 1912, Nr. 5, Septembrie-Octombrie, p. 413.

Vasici, Pavel, *Colera*, în “Albina”, an VIII, 1873, Nr. 53, 15/27 iulie, pp. 2-3.

Idem, *Darwinismul*, în “Transilvania”, an XIII, 1882, Nr. 11-12, 1-15 iunie, pp. 91-93; articole cu aceeași tematică în *Transilvania*, an XIII, 1882, Nr. 13-14, 1-15 iulie, pp. 104-106; *Transilvania*, an XIII, 1882, Nr. 15-16, 1-15 august, pp. 118-121; *Transilvania*, an XIII, 1882, Nr. 17-18, 1-15 septembrie, pp. 144-145.

Vasici, Pavel, *Despre medicina cu respectu la poporul romanescu. Despre structura corpului omenesc și situațiunea părților lui*, în “Transilvania”, an II, 1869, Nr. 9, 1 mai, p. 101; articole cu aceeași tematică în *Transilvania*, an II, 1869, Nr. 10, 15 mai, pp. 114-116; *Transilvania*, an III, 1870, Nr. 6, 15 martie, p. 67.

Idem, *Discursul de recepțiune al D-ului Dr. Paulu Vasiciu. Despre vegetarianism și Respunsul d-ului Dr. Dr. I. Felix (ședința din 28 martie 1880)* în “Analele Academiei Române”. Seria 2. Tom II. Secțiunea 2, pp. 65-185.

Vârnav, Constantin V., *Despre holera asiatică și chipul de a se feri de această boală, mijloacele de a se vindeca de ea sigur fără medic*, în “Gazeta Transilvaniei”, an XXXV, 1872, Nr. 70, 6/18 septembrie, pp. 3-4.

Vuia, George, *Despre păcatele noastre igienice și despre multe altele*, în “Biserica și Școala”, an VI, 1882, Nr. 1, 3/15 ianuarie, p. 12.

Idem, *Din trecutul Băilor Herculane-Mehadia. Conferință literară citită în adunarea generală a “Asociațiunii” ținută la 9-10 septembrie 1900 în Băile Herculane*, în “Transilvania”, an XXXI, 1900, Nr. IX, septembrie-octombrie, p. 240.

Idem, *Primul congres al balneologilor din Ungaria*, în “Familia”, an XXVI, 1890, Nr. 49, 9/21 decembrie, pp. 588-589.

Idem, *Studiul Higieniei la institutul rom. Pedagogic teologic din Arad*, în “Biserica și Școala”, an II, 1878, Nr. 8, 19 februarie/3 martie, p. 57-59.

Vulcan, Iosif, *A doua scrisoare din Franzensbad*, în “Familia”, an XXXII, 1896, Nr. 30, 28 iulie/9 august, p. 357.

Idem, *Brazii de la Tușnad*, în “Familia”, an XXXI, 1895, 13 august/ 1 septembrie, Nr. 34, p. 405.

Idem, *De la Karlsbad*, în “Familia”, an XXXII, 1896, Nr. 33, 18/30 august, p. 392.

Idem, *Despre băi în tratamentul boalelor*, în “Familia”, an XXXIII, 1896, Nr. 32, 11/23 august, p. 379.

Idem, *Scrisoare din Franzensbad*, în “Familia”, an XXXII, 1896, Nr. 29, 21 iulie/2 august, pp. 345-346.

Electronic sources:

www.orvostenet.hu, Sándor Székely, *On the preparation of the Hungarian Health Act of 1876*.

www.law.muni.cz, Balázs Pálvölgyi, *Towards the Modern Public Health Care System in Hungary (1867-1914)*, în Dny práva- 2009- Days of law: the Conference Proceedings 1. Edition Brno: Masaryk University, 2009.